

РЕПУБЛИКА СРПСКА

ОПШТИНА МОДРИЧА

ЈУ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

МОДРИЧА

ИНФОРМАЦИЈА О СТАЊУ НАСИЉА У ПОРОДИЦИ НА ПОДРУЧЈУ
ОПШТИНЕ МОДРИЧА ЗА 2022. ГОДИНУ

Модрича, фебруар 2023. године

У В О Д

Насиље у породици је један од озбиљних друштвених проблема и као такво представља изазов на који друштво мора благовремено и синхронизовано дјеловати. Породице у којима је присутно насиље могу бити и у већини случајева изгледају попут просјечних породица, због чега је тешко открити стварну позадину односа унутар породице. Уз појам породичног насиља се често везује и насиље над женама, иако је насиље у породици шири појам од насиља над женом, јер обухвата и насиље над дјецом те насиље над старим и немоћним особама. Породично насиље се дефинише као скуп понашања с циљем контроле над другим чланом породице којем се угрожава тјелесни интегритет, душевно здравље или спокојство.

Посљедице насиља су бројне и битно утичу на ментално здравље како оних који су му непосредно изложени, али и код оних који су посматрачи насилног понашања. Могу се јавити и након дужег времена у облику физичких болести али и психичких потешкоћа. Насиље у породици је један од фактора развоја менталних поремећаја те је тај ризик већи у случајевима насиља с дужим континуитетом, тешким облицима насиља и код жртава које су млађе животне доби (дјеца).

Узимајући у обзир сложеност проблема породичног насиља, неопходна је сарадња свих релевантних субјеката социјалне заштите у пружању адекватне помоћи жртвама насиља. Сарадња заснована на мултидисциплинарном приступу омогућава институционално рјешавање проблема и квалитетну подршку: психосоцијалну, психолошку, медицинску, правну помоћ и заштиту, те сигурност за жртве насиља.

1. ЗАКОНСКИ ОКВИР

Закон о заштити од насиља у породици (други по реду) Народна скупштина Републике Српске усвојила је 18. октобра 2012. године. Закон је објављен у „Службеном гласнику РС“, број 102/12 од 5. новембра 2012. године, а ступио је на снагу 13. новембра 2012. године. Од овог усвајања, мијењан је три пута, а кључне измјене су усвојене у новембру 2019- године, које су ступиле на снагу 1. маја 2020. године. Закон од насиља у породици прописује да је основни циљ овог закона заштита жртава у породици спречавањем и сузбијањем насиља у породици, којим се крше Уставом загарантована основна људска права и слободе.

Жртве насиља у породици имају вишеструке и комплексне потребе, укључујући: здравствену заштиту, сигуран смјештај, психосоцијално савјетовање, полицијску заштиту и правни савјет. Будући да је немогуће да једна институција, установа или организација пружи све услуге одговарајућег квалитета и специјализације, мултисекторски одговор, уз координацију дјеловања свих релевантних актера, доприноси бољој доступности свеобухватне подршке за жртве насиља у породици. Из наведених разлога а ради омогућавања брже, потпуније и ефикасније заштите жртава насиља у породици, дефинисања друштвених субјеката заштите у случајевима породичног насиља и систематичнијег приступа 2021. године потписан је нови **Протокол о поступању и сарадњи надлежних субјеката заштите у случајевима насиља у породици на подручју општине Модрича** (у даљем тексту Протокол). Потписници наведеног Протокола се обавезују да ће, у оквиру својих надлежности креирати механизме за интегрисани и координисани одговор на насиље у породици на нивоу општине Модрича, на начин како је то уређено позитивним правним прописима. Потписници Протокола су:

- Полицијска станица Модрича,
- Јавна установа „ Центар за социјални рад“ Модрича,
- Јавна здравствена установа Дом здравља Модрича,
- Центар за Ментално здравље Модрича,
- Основни суд Модрича,
- Основна школа „Сутјеска“ Модрича,
- Основна школа „Свети Сава“ Модрича,

- Средњошколски центар „Јован Цвијић“ Модрича и
- Удружење грађана „Будућност“ Модрича.

2. МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

Обавеза обраде Информације о стању насиља у породици на подручју општине Модрича за 2022. годину прописана је Програмом рада Скупштине општине Модрича за 2022. годину. Наведеним Програмом утврђено је да горе поменути Информацију обрађује ЈУ Центар за социјални рад.

Поступајући по наведеном Центар је упутио дописе свим релевантним субјектима заштите на општини Модрича, који су потписници Протокола о поступању и сарадњи надлежних субјеката заштите у случајевима насиља у породици на подручју општине Модрича. Сви субјекти заштите су доставили тражене податке.

Имајући у виду карактер и значење саме Информације, обрађивач је из достављеног материјала издвојио најосновније податке, који ће у наставку исте бити такстативно побројани.

3. ИНФОРМАЦИЈА О НАСИЉУ У ПОРОДИЦИ

Центар за социјални рад

Дјеловање Цента за социјални рад остварује се реализовањем његових основних функција: непосредно остваривање социјалне, дјечије и породичне заштите. Активности везане за породичну заштиту су покушај мирења брачних другова, одржавање личних односа дјетета и родитеља са којим не живи, уређење породичних односа и рад на случајевима породичног насиља. Центар је дужан да по пријему сазнања, пријаве или дојаве о насиљу у породици обавјести полицију и достави им све податке којим располаже Центар, сачини службену забиљешку, упозна жртву са њеним правима. По обављеном разговору са жртвом, на основу процјене стручног тима као и на основу мишљена саме жртве предузимају се даље адекватне мјере (смјештај у Сигурну кућу). Са жртвом породичног насиља стручни радници су обављали савјетодавне разговоре. Сврха разговора с једне стране је прикупљање што више релевантних информација о облицима и континуитету насиља а са друге стране пружање подршке и њено оснаживање. Центар као орган старатељства у свом поступању првенствено води рачуна о потребама дјете у свим случајевима. Из тог разлога посебну

бригу и пажњу добијају дјеца која су директно или индиректно жртве насиља у породици. Наведено произилази из чињеница да дјеца због своје животне доби много теже проживљавају проблеме везане за насиље у породици

Према подацима које ЈУ Центар за социјални посједује у 2022. години на подручју општине Модрича укупно је било 20 пријављених случајева насиља у породици. У 6 случајева жртва је пријавила насиље, у 8 случајева информација је достављена од стране Полицијске станице Модрича. У једном случају здравствена установа је пријавила насиље док су у 3 случаја васпитно-образовне установе послале информацију о породичном насиљу. У једном предмету комшија је пријавио насиље док је у једном случају информација достављена од стране Центра за социјални рад из друге општине.

Обавјештење доставио:	Број обавјештења:
Жртва	6
Полиција	8
Здравствена установа	1
Васпитно-образовна установа	3
Суд	/
Тужилаштво	/
Свједок	1
Остали	1
Укупно	20

Табела бр. 1 Извор информација

У 20 наведених случајева укупно је било 26 жртава насиља према којима је било испољен један од облика насиља (табела бр. 2). С обзиром да се у већини случајева догађа да постоје више облика насиља, у табели испод су наведени само облици насиља који су најизраженији. У суштини сваки облик насиља праћен је другим облицима, те се сва насилничка понашања могу дефинисати како комбинована.

Облик насиља у породици	Пол жртве		Укупно
	М	Ж	
Угрожавање спокојства	3	9	12
Психичко насиље	2	6	8
Физичко насиље	2	3	5
Сексуално насиље	/	/	/
Економско насиље	/	1	1
Укупно	7	19	26

Табела бр. 2 Облик насиља у породици према полу жртве

У 13 случајева починиоци су били мушкарци а у 7 случајева починиоци су биле жене. У случајевима када су мушкарци били починиоци, три починиоца су били средње старосне доби од 35 до 44 године, 6 починиоца од 45 до 54, три починиоца од 55 до 64 године а један починиоц је био старије животне доби од 65 до 74. у случајевима када су жене вршиле насиље два починиоца су била млађи животне доби (18 година и 30 година). Двије жене су биле у распону од 35 до 44 године а 3 жене од 45 до 54. Када су у питању случајеви у којима су жене вршиле насиље у породици међу њима није било починиоца старије животне доби.

Старосна група	М	Ж	Укупно
15–19	/	1	1
20–34	/	1	1
35–44	3	2	5
45–54	6	3	9
55–64	3	/	3
65–74	1	/	1
75 и више	/	/	/
Укупно	13	7	20

Табела бр. 3 Полна и старосна структура пунољетних починиоца

Насиље се може разликовати и по критеријуму однос починиоц – жртва. Починиоц је увијек неко ко има више моћи жртве те исту моћ злоупотребљава према другим члановима породице, односно жртвама. У 6 случајева насиље је вршено од стране супруга према супрузи. У 3 случаја су

били брачни супружници а у 3 ванбрачни. У четири случаја бивши партнер је вршио насиље према бившој партнерки а у једном је било обратно. У наведеним случајевима бивши партнери имају заједничку малољетну дјецу те се њихово насиље може дефинисати као породично. У 6 случајева било је забиљежено занемаривање дјеце од стране мајке а у два случаја од стране оца. У једном предмету евидентирано је вербално насиље од стране тазбинске родбине према зету.

Однос починиоц - жртва	Број
Супруг - супруга	3
Супруга - супруг	/
Ванбрачни партнер - партнерка	3
Ванбрачна партнерка - партнер	/
Бивши партнер - партнерка	4
Бивша партнерка - партнер	1
Мајка - дјеца	6
Отац - дјеца	2
Пунац/пуница - зет	1
Неко други	1

Табела бр. 3 Односи у породици између починиоца и жртве

Континуитет насиља

Насиље је негативна појава која се може десити једном или више пута. У зависности од континуитета зависе и посљедице која остају по жртви односно функционисање цијеле породице. У табели бр. 4 објашен је континуитет забиљежених случајева насиља у 2022. години.

Једнократно	До годину дана	Више од годину
3	6	11

Табела бр. 4 Континуитет насиља

Полиција

Превентивно дјеловање полиције обухвата: учешће у јавним кампањама, публикување брошура и медијских прилога у циљу подизања свијести јавности о облицима насиља над женама и насиља у породици, како самостално тако и у партнерству са другим актерима. Улога и обавеза полиције је да спрјечава и сузбија насиље у породици, заштити жртву насиља у породици, ради на идентификацији учиниоца, прати реализацију изречених мјера према учиниоцима насиља, води евиденцију о насиљу у породици, доставља извјештаје и предузима и друге мјере и радње из домена полицијског дјелокруга рада у складу са вежечим позитивним законским и подзаконским актима.

Према евиденцији коју води полицијска станица Модрича од 9 забиљежених случајева насиља у породици 9 случајева је евидентирано као кривична дјела. У свих 9 случајева радило се о 9 различитих извршиоца, односно у 2022. години није било рецидивизма када су у питању починиоци насиља у породици. У наведени случајевима било је присутно укупно 10 жртава. У свим случајевима облик испољавања физичког насиља је био је присутан. 8 извршитеља било је мушког пола док је један извршиоц био женског пола. С обзиром да је и у 2021. години забиљежен исти број насиља у породици која су окарактерисани као кривична дјела, са тог аспекта није било повећања број насиља у породици односно кривичних дјела породичног насиља.

Суд

Циљ поступања суда је заштита жртве од насиља у породици спрјечавањем и сузбијањем насиља у породици, којим се крше уставом и законом загарантована основна људска права и слободи. Кривичне санкције које могу бити изречене су: казне, алтнерантиве мјере (условна осуда са заштитним надзором и рад у јавном интересу) и мјере безбједности.

У току 2022. године број нерјешених предмета на почетку године био је 7 а број примљених предмета је био 13 у току године. Током 2022. године укупно је ријешено 5 предмета док је 15 још у току поступка рјешавања. Укупно је 6 лица добило условну осуду.

Здравствене установе

У случају сумње да је повреда или здравствено стање посљедица насиља у породици, здравствени радници с посебном пажњом имају за циљ сазнати што више чињеница и околности у вези са повредом, односно за здравственим стањем жртве, а здравствена установа дужна је ради очувања физичког и менталног здравља жртава насиља у породици, али и санације насталих повреда осигурати жртви адекватну здравствену заштиту.

У току 2022. године у једном случају Центру за социјални рад достављена је информација од стране надлежног педијатра о сумњи на занемаривање дјетета и његовом лошем здравственом стању. Педијатар и здравствена установа су у овом случају предузели све неопходне мјере како би се спасило здравље и живот дјетета а Центар за социјални рад је предузео све друге мјере како би дијете добило адекватан смјештај након изласка из болнице.

Када је у питању Центар за ментално здравље у току 2022. године укупно је осам корисница користило услуге Центра за ментално здравље (седам пунољтних и једна малољетна дјевојчица). Фармакотерапијски су збринуте три кориснице а на психотерапијском програму је било њих пет.

Васпитно-образовне установе:

Насиље у породици укључује и дјецу као жртве насиља и/или као свједоке, стога васпитно-образовне установе имају значајну улогу као субјекти заштите дјеце од вршњачког насиља и насиља у породици. У односу на све субјекте заштите, васпитно-образовне установе дају посебан допринос у сузбијању и спречавању насиља над дјецом и међу дјецом кроз спровођење превентивних и интервентних активности. Ова улога произилази из чињенице да оне представљају, поред породице, најзначајнији фактор социјализације.

У току 2022. године у три случаја информација о занемаривању дјеце, односно о насиљу у породици достављена је од стране васпитно образовних установа. Стручни тим Центра за социјални рад је био у контакту са стручним радницима школа како би се жртвама пружио најадекватнији облик заштите и да се њихов идентитет истовремено заштити.

Удружење грађана „Будућност“

Удружење грађана „Будућност“ је као организација специјализована за проблематику насиља у породици значајно доприносила рјешавању проблема породичног насиља на општини Модрича у претходном периоду. УГ „Будућност“ је самостално реализовала и учествовала у бројним активностима које имају за циљ превенцију и смањење насиља у породици и родно заснованог насиља. Самим тим, неке од основних услуга које се реализују су :

-Сигурна кућа

-Ресурсни центар

-Мушки центар

Сигурна Кућа

У оквиру Сигурне куће реализовано је следеће.

- Збринуто 16 особа (4 жене и 12еро дјеце, од чега је бери дјеце без родитељское пратње) која су у Сигурној кући боравили укупно 325 дана.

- Реализовано је 21 правно савјетовање о правим ажртава у погледу различитих поступака,

- У оквиру психолошке помоћи одржано је 45 индивидуалних сесија са дјецом и 16 сесија са женама, као и 25 групних сесија са дјецом и 5 групних сесија са женама.

- Одржано је 48 савјетовања социалне раднице,

- Обављене су 64 педагошке сесије,

- континуирано провођење радно –окупационих активности

- континуирана брига о здрављу и пртња приликом посјета здравственим установама

- обављено је 7 тереских посјета за жртве одмах по напуштању сигурне куће. Тимови Сигурне куће и Мушког центра обавили су укупно 29 теренских посјета.

- на СОС телефон запримљено је укупно 1884, а жене су биле 96,6% позиваоци.

Значај Сигурне куће у збрињавању жртава као и помоћ и подршка која им је пружана а нарочито дјечи, која су због изложености насиљу издвојена из породице је од немјерљиве важности. У оквиру **психолошке помоћи** све жртве смјештене у Сигурну кућу су добијале психолошку помоћ у складу

са њиховим потребама. У протеклом периоду фокус је био на случајевима малодобних лица која су припремана за давање исказа пред тужилаштвом али за сам судски процес који је за све жртве насиља нарочито тежак јер су изложене ретраумаизацији. Пружена психолошка подршка има за циљ и емоционално оснаживање, заштиту, рјешавање проблема и помоћи у превазилажењу трауматичног искуства. У Сигурној кући са корисницима се реализује и **ратно-окупациона терапија** чији је циљ подстицање и развој оптималног функционисања у свим дневним активностима, односно омогућавање жртвама и дјеци максималну самосталност приликом обављања активноти из свакодневног живота. Такође, дјеци се пружа и **подршка у учењу**, чији је циљ развој мотивације за школским достигнућима те специфичне технике учења. У раду са дјецом психолог је радио на отклањању осјећаја кривице јер они најчешће окривљавају себе зашто нису предузели нешто да насиље спрече и јачању личних ресурса да превазиђу страх и схвате своју улогу у цјелокупној ситуацији. **Дјеца без родитељске пратње** су захтјевала посебну заштиту и подршку, нарочито када су смјештена без родитељске пратње, када је родитељ односно старатељ процесуиран те је од стране надлежног органа наложена мјера посебне заштите. Рехабилитација жена и дјеце кроз **окупационе активности** у Сигурној кући је такође важан сегмент у опоравку и реинтеграцији. Жртве насиља се укључују и у активности економског оснаживања с циљем изналажења начина за њихово економско осамостаљивање као начина за прекид круга насиља у којем се налазе најчешће због економске зависности. Корисницима се пружала такође и **здравствена њега** а која се састоји у надзору над терапијом, савјетовањима о здрављу, развијање хигијенских вјештина, посредовање и пратња код одласка љекару. Посебан фокус био је на дјеци без родитељске пратње, која су често због занемаривања била неухрањена, запуштена личне хигијене и са развијеним поремећајима исхране. Физичка заштита особа збринутих у сигурну кућу обезбјеђује се на 24 часовном нивоу. У ноћним сатима присутно је дежурство, које се појачава кад је то неопходно. **СОС** телефон је кратки четвороцифрени број 1264, који је бесплатна за позиваоце који га контактирају захваљујући сарадњи успостављеној између УГ „Будућност“ и належних ентитетских институција. Укупно је за примљено 1884 позива у 2022. години, али је ријеч о позивима и из другим јеста у Републици Српској. По изласку из Сигурне куће спроводила се активност **Афтер кера** (брига послије) гдје се кроз мониторинг посјете пратило стање и напредак жртве на опоравку од преживљеног насиља. Теренским посјетама сагледавала се породична динамика, односно примјењивање вјештине асертивне комуникације и психосоцијалне стабилности.

Што се тиче нарочито отежавајућих околности везаних за збрињавање у Сигурну кућу може се истаћи као и до сада да је то збрињавање корисни/ца које имају психо-физичке тешкоће, а то је

нарочито испољено код оних које имају менталне тешкоће. Овакво је збрињавање додатна тежина раду особљу Сигурне куће које није уско специјализована или остручено за рад са тим наведеним категоријама, а ионако већ довољно брину о осјетљивости лица усљед проживљеног насиља.

Ресурсни Центар

У оквиру Ресурсног центра УГ „Будућност“ реализовано је следеће:

- обављено је 95 бесплатних правних услуга за ширу заједницу, од чега је 28 правних савјетовања за бивше жртве насиља са подручја општине модрича. Правна природа проблема било је: развод брака, подјела имовине, жалбени поступци, поступци издржавања, уређење односа између родитеља и дјеце.
- објава низа текстова правне тематике на друштвеним мрежама,
- бесплатно онлајн савјетовање,
- 12 психолошка савјетовања за жене а у оквиру третмана ситуације коју узрокује насиље у породици.

У оквиру Мушког Центра реализовано је следеће:

- реализовано је 12 савјетовања за мушкарце из заједнице,
- реализовани групни и индивидуални третмани са 14 мушкараца
- реализоване 24 геднер трансформативне радионице
- у оквиру сарадње са Европском мрежом за рад са починиоцима насиља, узето је учешће у низу едукација с циљем професионалног усавршавања и унапређења рада са починиоцима насиља.

4. ЗАКЉУЧАК

Извјештај о стању насиља у породици је извјештај који обухвата све пријављене случајеве насиља у породици на општини Модрича. Број непријављених случајева није обухваћен овим Извјештајем те стварно стање о наведеном проблему се не може тачно процјенити. С обзиром да је од 20 пријављених случајева у 11 њих насиље се дешавало дуже од једне године и да жртве нису пријављивале исто раније, може се претпоставити да се одређен број насиља у породици и даље дешава и да чека на прво пријављивање. Статистички подаци из табеле бр. 3 показују да су у 13 случајева починиоци били мушкарци а у 7 жене. Такође статистички подаци о оним случајевима насиља која су третирана као кривична дјела мушки пол је био знатно затупљенији (У 8 случајева мушкарци су починиоци а у једном жена).

И у наредном периоду неопходно је да свака Установа настави да дјелује превентивно из оквира својих надлежности како би се жртве охрабрила да пријаве насиље односно да се млади на вријеме науче о свим негативним посљедицама које насиље у породици оставља за собом. Насиље у породици уништава не само личност жртве него цијелу породицу. У општини Модричи постоји Протокол потписан од стране свих релевантних субјеката социјалне заштите који је идеалан правни оквир за мултисекторску сарадњу а која је неопходна да би се проблем породичног насиља рјешио, односно посљедице тог истог ублажиле.

ОБРАЂИВАЧ:

ЈУ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД МОДРИЧА

ДИРЕКТОР:

Дејан Дринић, дипл. социјални радник

